

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5 " — " .	Fél évre . . . 8 " — " .		
Negyed évre . . . 2 " 50 "	Negyed évre . . . 4 " — " .		
Egy óra . . . 1 " — " .	Egy óra . . . 1 " 70 "		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

10 soros hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szöveg 4 fillér.

Divat bolondjai.

— Budapesti levél. —

Most, hogy a francia töke mézét olyan csuciori ajkakkal szopogatjuk, eszembe jut néhány különös kérdés. Nem tudom, megvan-e más nép-nél is az a bolond divat, a mi minálunk, hogy amit eszünk és iszunk: sört, bort, pezsgőt, finom eledelt s a mit viselünk: kalapot, czipőbőrt, ruhaszövetet, nyakkendőt, gallért s miégymást idegenből hozunk vagy ha már magunknak is bőven van belőle, legalább idegen nevet adunk neki. Egyszerű magyarsággal már a külvárosi divatkereskedésbe sem merek belépni, mert a segéd kinevet; ha az öbudai hamisítatlan német dialektus tudásának hiányában vagyok, a legutolsó népénekesnő is lesajnál; ha francia szótárt elfelejték zsebembe dugni, a legutolsó magyar csárdában sem tudom már mit eszem. Azt hinném, a nemzetközi mivelődés nagyszerű hatásai illeték meg ezt a magyar metropolist. De ez nem igaz. A hogy az idegen nyelvkultúra szektájához tartozók egymással érintkeznek, az egyenesen emlékeztet a bakonyi csendéletre.

Maholnap már meg nem él az ember a nyelvével hazájának szük határain belül. Hát hova menjen vele? Nincsen olyan nép széles e világon, amely magyar divatot folytatna, idegen országban olyan amagyar mint a kóbor eb. Ütnek rajta, vagy megbámulják. A Kelet felé a székely leányok elhullatott pártája jelöli az utját a magyar becsületnek. A tengerentúlra vezérünk a nyomoruság s fogadtatásunk a megvetés. A művelt nyugat tarkabarka majomsereget lát bennünk, a mely örült nagy adót fizet utánzási hajlamaiért s marad mégis barbárnak. A szomszéd Románia embereinkkel lovat hajt s nyelvünkkel utczát söpár. A társ Horvátország fiainkat cselédnek használja s a nyelv használati jogát még a silány cselédbőrből is levonja. Alkalmazkodást követel tőlünk az egész világ, különben nem kellünk sem vérünkkel, sem nyelvünkkel. És nem kellünk még önmagunknak sem.

Azt mondják, nyelvében él a nemzet. Hát hiszen a közös történelmi hagyományok különböző nyelvű népek között is megteremthetik a nemzeti egység nagy öntudatát. De ki mutathat rá it Magyarországon a népnyagyo-

mányok egybeolvasztó erejére? Ugyanazon történelmi célpont felé evezünk-e valamennyien? Hová sietünk s mit akarunk? Bizony történelmi emlékek hatása még önvéreinket sem bírja összeforrasztani. A hányan vagyunk, akaratunk is annyiféle. A történelmi hagyomány nálunk nem mint olvasztó tűz, hanem mint választó viz hat. Itt is, a Lajtán túl is. A népek fékezhetlen különválási ösztönének palástolt küzdelme folyik gazdasági téren és folyik a nyelvkultúra terén. Nyelvének hódító erejét támadásra szervezi köztünk a német, szász, horvát. Hogy ne legyenek egyedül, ide hozzák az angolt és a francziát. S meg is fizetjük becsülettel, mert minden idegen elnevezés farkán egy idegen áru lóg. Ezt megvesszük, azt betanuljuk. Ennek kedvéért kiküszöböljük a nemzeti nyelvet. Ez a nemzet a nyelvében sem él már, miután történelmi hagyományai-val együtt megszűnt élni, hanem fizet gavallérosan, hogy a nyelvét elfelejtse.

Hogy a nemzet gazdasági életének vérkeringésébe mind több idegen sejt jut, ez a testnek fáj, ez a hazai termelő erők szervezetét sorvasztja; hogy az ősi nyelv jogaiba jövevények

A Jérikó ormán.*)

A nyári alkony végsugára
Lebeg a rónaság felett,
A távolból magas gyárkémény
S Nagy Sándor halma integet, —
Most megy le a nap . . . bibor-fénnyel
Behinti halvány arczat . . .
Soká nézem a nap lementét,
Oly szép a nyári alkonyat!

Körös-körül zöld tenger látszik,
Fáknak, szőlőknek tengere,
Megszánt minket jó Bachus-isten:
A töke fürttel van tele!
Ha majd szüretkor vigan hangzik
A szedők ajakán a dal,
S a poharak vidáman csengnek:
Ismét boldog lesz a magyar!

Az kell nekünk: bor, jó tüzes bor:
Pokolba a német serét!
Vizzel pedig a béka éljen,
A viz neki teremtették!
Bor kell nekünk, bor, jó tüzes bor,
A minőt a Hegyalja ad!
Szőlő-levéllal koszorúzom
Bort dicsőítő lantomat!

*) A Jérikó szőlő-domb, talán Debreczen legmagasabb halma, az új kertben. Szerző.

Midőn az Isten bort teremtett:
Magyar embernek szánta azt!
Jó kedvünket fokozza s bűnkban
E z n y u j t r e m é n y t, ez nyujt vigaszt!
Föl a pohárral! Hadd derüljön
A sirva vigadó magyar . . .
Piros menyecske csókot adjon,
Leányt öleljen át a kar!

Jó Bachus-isten, áldlak téged!
Számodra oltart emelek,
Hogy féreg és fagy ne zavarja
Most meg a gazdag szüretet!
Nevedre a szomjas poeta
Harsányan évoét kiált!
Örömdalt zengjünk, hogy reményünk,
Most az egyszer valóra várt!

Itt állok a szőlő-domb ormán,
Gyönyörrel néz végig szemem
A messzeségbe nyúló rónán,
És a zöld szőlő-tengeren!
Jó Bachus-isten megszánt minket:
A töke fürttel van tele!
Vidám, derült lesz most az évnek
Reánk közelgető tele!

De addig is, föl a pohárral!
Bachusnak zengjen háladal,
Hogy bőkezűleg elárasztott
Bennünket áldásaival!

Evoe! Bacche, Evan, Evoe!
Ezt zengi a szép nimfa-kar . . .
Föl a pohárral! Hadd derüljön
A sirva vigadó magyar!

Kósa Barna.

A keleméri pap.

Mikor a keleméri pap élethistóriájáról akarok írni, gondolatom önkéntelenül is ott kalandoz a kassai temetőben, melynek egyik márványoszloppal jelölt sírhantja alatt egy kálvinista pap alussza örök álmát.

Ez a kálvinista pap, az én édes apám volt. Búszke vagyok mindig, ha reá gondolok, mert a neve immár bekerült a halhatatlanságba s az egyházi tudós, aki élszázados élete történetét megírta, ebben a pár szóban domborította ki egész mivoltát: férfi volt és kálvinista pap. De búszke vagyok az édes apámra azért is, mert Tompa Mihálynak a keleméri híres költőnek nemcsak pap-társa, de lelki-testi jóbarátja is volt.

Tompa Mihályt 1853-ban, mikor néhány költeménye miatt véstörvényesség elé állított, már a Gömörmegyébe kebeleztetett hawaii egyházközség vallotta lelkipásztorának. Ebben az időben az apostoli szelid-ségű Batta Bálint volt Zádorfalva papja s Tompával együtt ő és Orbán Ferencz, a

lépnek : ez a léleknek fáj. S e kettő együtt jár. Jön az idegen fogalom, a melyet ujjongva fogadunk s jön nyomában egy idegen áru, melyet busongva fizetünk. Nem tudom, van-e még nemzet a világon, mely divatos hóbortjaiért oly magas árt fizessen, mint a magyar?!

Minden rés, melyet idegen szó éke üt az anyanyelv testén, egyttal átjáró utja az idegen szellemnek is. Minden elfelejtett szó a nemzeti egység láncolatának kipattant szeme. Néhány ilyen láncszem fölött öröklik minden magyar ember: író, művész, gavallér, iparos, kereskedő, korcsmás, ez mind áteresztli a sa,át használatu csatornáján a nyelvkultúra forgalmi életét. Mit ereszt át belőle, mit tart vissza, mit ad cserébe: ez mind a hü kezelés beszámítása alá esik. Legalább is ide kellene esnie.

Mert egy ember egy egész nemzeti nyelvet zsebre nem vághat és ki nem cserélhet. Ő csak néhány szót kezel és képvisel a nemzetközi csereforgalomban. S ha ezt a néhány szót kiadja kezéből, hogy helyébe idegeneket csempésszen közzénk, akkor már eladott annyit az anyanyelvből, a mennyit tőle megvenni lehetett. Minden magyar ember csak egyetlen röpke szónak legyen hűtlen sáfárja, és holnap már nem értjük meg egymást. Minden kéz csak egyetlen láncszemet taposson el és lehull köröskörül az utolsó védő vaslánc is, melyet a magyar vér összetartására ezer év kövált.

Mindez pedig a divat kedvéért. Átkozott munkát végez az idegen divat terjesztője és sorsát megérdemli, a

ki neki kötelnek áll. Művész, író, kereskedő, iparos, aki idegen divat ügynöke a magyar földön, hogy adót srófoljon majmolási és nagyzóási vágyunkból: megérdemli, hogy adóalapja: a fogyasztóképesség elsorvadjon talpa alatt s őt is a csőd vermébe rántsák. Magyarozza meg nekik valami égi sugallat, ha már a magyar társadalom erre nem képes, hogy annak a divatnak a szárnyain, amelyet közénk segitenek, évenként százmilliók repülnek ki zsebéből, a nemzeti termelés és nemzeti munka ugy is sovány tápláló erejéből.

És ami még ennél is nagyobb bűn, ez az, hogy nemzeti egységünk egyedüli kapcsán: az anyanyelven halálos rozsdát tenyésztenek.

Buday Barna.

A községi közigazgatási tanfolyam.

§. A közigazgatási tanfolyamok tervezői és szervezői, mint annak idején az előkészületekből láttak, érpen nem számítottak sok hallgatóra. Így Budapestnek 70-80 hallgatót szántak, más vidéki helyeken meg attól is tartottak, hogy elegendő jelentkezők hiányában a tanfolyam meg sem lesz tartható. Am a számra nézve minden vonalon csalódtak, mert a fővárosban százan és százan jelentkeztek, a többi tanfolyamokon pedig 50-60 között váltakozott a hallgatók száma, annyi tehát, hogy már több el sem lett volna tűrhető s csak nehezítette volna az előirt rendelkezések végrehajtását. Ez a szám, főleg a vidéki tanfolyamokon alig fog apadni a kedvezményes 2-ik és 3-ik évben és így ez években a tanfolyamok szervező változtatásának szüksége fenn nem forog. És nem csupán a megfelelő szám miatt, hanem azért is, mert az eddigi szervezet,

bármilyen sietséggel léptettetett is életbe, nagyjában nemcsak hogy bevált, de sőt legtöbb részében alkalmasnak, helyesnek, eredményesnek bizonyult.

Előre látható azonban, hogy a 8. középiskolai osztály bevégezése kötelező voltának bekövetkezésekor a helyzet változni fog s az 1903-ban, a minősítéssel gyakorlatban állók fogyatékos száma igazolni fogja, hogy a tanfolyamok mai száma és rendszere továbbra fenn tartható nem lesz és ha igen, csak azon esetre, ha nem évről-évre, hanem csak 2-3 évi időközökben fog a tanfolyam szerveztetni. Vagy gondoskodni fog kelleni tehát arról, hogy a tanfolyam ne csak a jegyzői, hanem más közigazgatási állásokra is szolgáltatson minősítést, vagy pedig ezen elv szemeltartásával a közigazgatási tanfolyam beillesztessék, szervező kapcsolatba hozassék az egyetemekkel és egyes jogakadémiaikkal, mégis a közigazgatás gyakorlati erőinek bevonásával, hogy a kiképzés és képesítés ne csupán elméleti tere szorítkozzék.

Arra tehát, hogy ma még a tanfolyam 2 évi tartamra nyújtassék ki, vagy a tanfolyamok száma apasztassék, avagy akár az előadói intézményben, akár pedig a tananyag körül lényeges változás történjék, szükség nincs, sőt minden nagyobb rendszerváltozás, a kísérletezésnél fogva zavarólag hatna az intézményre, mert az első évi tapasztalat kétségtelenül igazolta, hogy a jelen szervezet keretében is teljes siker érhető el s a mi fő az államháztartás minden nagyobb megterhelhetése nélkül.

Egyes egyszerűítő és javító, esetleg a minősítést kiterjesztő módosításoknak igen is helyük lenne. Így okosabb lenne a tantervben egyes, eddig különállónak előadott tantárgyaknak másokkal való egyesítése, alkalmasabb csoportosítása, mert az ily kisebb tárgy önálló, fél éves oktatása nehézséssé, terhessé válik, oly elméleti tanulásra kényszerítvén a hallgatót, mely ismeretekre szüksége nincs, de alapképzettségének sem felel meg ez idő szerint; szükséges volna a tananyag jogi részének a gyakorlati élet igényeihez mért tüzetesebb, határozottabb megjelölése, körvonalozása; czélszerűnek

ragályi lelkipásztor, alkották azt a baráti triaszt, amely jó és balsorsban mindig kitarított egymás mellett. Természetes, hogy ennek a hármasszövetségnek is Tompa Mihály volt az éltető lelke.

Akkor még egészen fiatal edes atyám: Béký Sámuel a kövecsesi református gyülekezetnek volt a papja. Hogy, hogy nem, talán az állandó tartózkodás közelsége, avagy az egyforma munkakör, de mindenestre a meleg baráti érzést keltő rokonszenv is hozzájárult ahhoz, hogy a fiatal kövecsesi pap — soknak irigykedésére — hamarosan bekerült a „nagy“-ok díszes társaságába. Nem volt olyan hét, de még nap is ritka, amikor a négy kálmánista pap ne találkozott volna.

Amíg Tompa erős és egészségesnek birta magát, addig az ősz Orbán Ferencnek tulságosan szerény ragályi parochiája volt az állandó találkozási hely s csak amikor a költő ereje fogyását érezte, az időtől kezdve lett a Tompa kedvére egészen átalakított, széles tornáczu hanvai lelkészlak a központ.

Itt azután nap nap után vallásos és szépművészeti dolgokról folyt a szóbeszéd.

Nem egyszer megtörtént, hogy egyik-másik elkészített költeményét első sorban is e baráti társaságba olvasta fel Tompa, ami figyelemre méltó volt nála már azért is, mert különös egyéni sajátság volt lelké-

nek az a szokása, hogy sem önmagáról beszélni, sem pedig a reá vonatkozó dicsérő szavakat hallgatni nem tudta s ha ez utóbbi mégis megtörtént, szinte rosszul érezte magát és kereste az alkalmat, hogy az ilyen társaságtól megszabaduljon.

De nemcsak szépművészeti dolgokat vitattak meg a hanvai parochia csendes szobáiban, hanem bátran elmondhatjuk, hogy nagyon sok fontos egyházi kérdés itt lelte megoldását.

Bár Tompa amegtiszteltetés és kitüntetés minden megnyilvánulása előszerényen félrevonult s még a felajánlott esperesi széket sem fogadta el, mégis tény az, hogy az 50-es és 60-as években a gömöri egyházmegyét az ő bölcs eszejárása kormányozta. Meg is látszott ennek a hatása, különösen kulturális tekintetben. A gömöri egyházmegyében az ő működése ideje alatt virágozott leginkább az iskolákban a magyar oktatás. Mert az ő személye egy varázslatos fénypont volt akkor az egész megyében. Maga is theol. tanulmánya idejében huzamosabb ideig működött rektorán s abból az alacsony polczból a saját eszével küzdötte fel magát arra a szellemi magaslatra, amelyen különösen élete utolsó tizedében állott. — Büszkek is voltak akkor a gömöri rektorok, mert hiszen az ő egyszerű kollegájukból lett az a híres Tompa Mihály. De a

hanvai parochiában sem volt örökös a boldogság. Mikor odakünn a temetőben a Tompa öt éves fiának tetették a fejfáját, az időtől kezdve nagy változás állott be a költő életében.

Olyan változás, a mi a haza nagy tragédiájának bekövetkezésekor is érezhető volt a Tompa M. költészetén. Ugyde akkor, amikor azt a fenséges harczi zajt olyan hirtelen váltotta fel a halál borzalmas némasága, még remélt mindenki s egy jobb jövőért imádkozott a költő is. De azt a fájó sebet, a melyet fia elvesztésével ütött lelkébe a végzet, soha sem tudta meggyógyítani az egyre rohanó idő. — Hiába való volt a barátok vigasztaló szava, a költőt vig kedvre hangolni nem tudta senki. Lelkét örökösen marcangolta ez a fájó seb, a mely lassan-lassan, de egyre fokozottabb erővel készítette számára is a halálos ágyat.

Ritkábbak lettek már ezután a hanvai találkozások, mert hiszen a költőnek ezidőtől mindig csak egy gondolata volt: a temető.

Ha olykor-olykor még ezután is kezébe vette nemes zengésű lantját, csak a sötét bánat és a mély fájdalom talált azon kifejezést. És érezte, hogy nem sokáig bírja már ő sem az élet terheit. Tudta, hogy rövidesen eljön az idő, amikor távozni fog ő is és ezt meg is jósolta.

mutakoznék a képesítési szigorlatnak a tanévbe való beszorítása, mert a legtöbbször szegénysorsu tanulók időn túl való visszatartása nem méltányos; az államszámvetelánbéli képesítés kiterjesztendő lenne oly állások elnyerhetésére is, melyek a minősítéshez kötvék.

Es így tovább, nem említve a vizsgák körül szükségesnek mutatkozó reformokat. Hogy az eféle kisebb-nagyobb helyesbítő változtatások meg is fognak ejtetni, abban nem kételkedünk, mert az eddigi intézkedések is oly szakszerűen, annyi gondossággal és körültekintéssel tettek, hogy a szerzett tapasztalatok kétségtelenül fel fognak teljes értékükben használtatni. Kívánatos lenne, ha e czélból a központi intéző körök meghallgatnák a tanfolyamok vezető embereit, sőt egyes előadásait is.

De ha a szervező tényezők csatlakoztak a hallgatók számában, úgy csatlakoztak azok is — pedig elegendő voltak — kik a tanfolyamok siherében a tíz hónapi időszakot, a tananyag nagy terjedelmét, a tankönyvek hiányát és az előadók különböző minősítését tekintve, kételkedtek. A siker ugyanis általános volt. A vizsgák és szigorlatok mindenütt fényes bizonyosságot szolgáltatottak arra nézve, hogy az új rendszer szerinti vizsgázók általában jóval felül állanak tudás és intelligencia tekintetében a régi vizsgázókon. Elismerték azt a jelenlevő jegyzők, hivatalfőnökök és összes szakerek kivétel nélkül. Az eredmény tehát ország-szerte teljes és így a tíz havi időszak elégségesnek mutatkozott, mi annál örvendesebb, mert az időbeli kiterjesztés a hallgatók anyagi küzdelmei miatt, áldozatok nélkül amugy sem következhetnék be; a tankönyvek hiánya sem volt áthidalhatatlan akadály, mert az előadók jegyzetek készítésére lévén sarkalva, behatóbban és lelkiismeretesebben foglalkozhattak studiumaikkal, miért is ez irányban sem szükséges változtatás, mert a gombamódra és lázas sietséggel termelt drága tankönyvek megválogatása amugy is felette nehéz; az előadók immár felismerték a feiadat nehézségeit és helyes irányát s így a kezdet nehézségei végleg elsimultak; a tananyag pedig ha nem is redukálható,

de könnyen a gyakorlati élet kívánalmaihoz képest megszorítható s e tekintetben a vizsgák sikere azt is igazolta, hogy kellő szorgalom és fegyelem mellett a tananyag óriás volta is leküzdhető.

Örvendetes jelenség tehát a sikerben kételkedők csalódása. És ennek a sikernek nagy erkölcsi és gyakorlati súlya van, mert ez alapos kiképzés értéke, a külső gyakorlat hozzájárulásával, csakhamar a köigazgatás menetében is mutatkozni fog s magának a jegyzői állásnak is nagyobb tekintélyt fog kölcsönözni. A városi élet megismerése sem utolsó tényező a társadalmi kötelességek alkalmazása körül.

Az új intézmény imént jelzett sikere azonban önkényt felhívja a kormányzat figyelmét arra, hogy az új elem további fejlesztéséről és alkalmas fenntartásáról kellően gondoskodni kell, mert ha az erőben és intelligenciában növekedett, úgy igényei is nagyobbak s a jegyzői, gyakornoki, segédi és írnioki állások mai rendszerezetlen volta, valamint a jegyzői állások betöltése körül a jelen bizonytalan állapot továbbra fenn nem tartható.

Délutáni levél helyett.

(Egy debreczeni polgár levele.)

Egyszerű debreczeni polgár vagyok. Nem mesterségem a betűvetés. Mégis hogy néhány soraimat papirosra teszem, ennek megvan az oka-foka. A tekintes szerkesztő ur újságja adott rá alkalmat, melyből úgy én, mint számos elvtársam a legnagyobb felháborodással olvastuk ama legujabb pesti czudarságot, hogy odafent a nagy Kossuth Lajos atyánk nevét, emlékét, személyét vakmerően meghurczolták a czudarok már az ősbudavári jeles mulatóhelyen is, mely az én vélekedésem és a leírás szerint aligha lehet rendesebb hely, mint itt Debreczenben a híres Nyugoti sor volt ennek előtte.

Egyszerű békés polgárember vagyok, becsületes igazi mesterséggel keresem a magam és családom kenyerét de engem egész vérig háborít ez a pesti czudarság, a mely a kiállítás óta állandóan mocsokkal borítja a Mátyás királyunk idejéből oly dicső emlékü ősi Budavár nevét, sőt imhol komédiás mutatványt és csufszágot üz Kossuth Lajosunkból is.

Nem is csodálkozánk rajta, ha nagy halottunk megfordulna a sirjában hisz ő mindig óvta a nevét, hogy a köznapi por még csak ne is érintse.

Magam tudok rá esetet. Midőn itt Debreczenben a debreczeni csizmadia társulat csapó utczai díszes házat felépítettük és kérelmeztük a kormányzótól hazafias mély szeretetből, és igaz hódolatunk jeléül, hogy a díszes házat, hol tisztes polgári vendéglő is nyílt nagy nevével „Kossuth Lajos házána” nevezzük el, ezt ő nem engedte meg mi nekünk sem, sőt ellene mondott. — Fájdalom tehát, hogy a Kossuth Lajos nagy nevével így visszaélnék, hisz csak itt Debreczenben is van egy éjszakai szállóhely, vendéglő és kávéház, melyet «Kossuth Lajos» szállónak neveznek. No már kérem ez sem járja, hogy kocsmá czégérül használják fel e nagy e szeplőtelen nemes nevet és hiszem is, hogyha tekintetes szerkesztő ur e szerény soraimnak helyt ad, a megnevezett szálló tulajdonosa és vendéglőse maguk lesznek az elsők, akik belátják, hogy a Kossuth Lajos nevét nem lehet, nem szabad kocsmaczégérül alacsonyítani és fel is cserélik azt más elnevezéssel. . . Szégyen volna a magyarságra, ha csak ilyen módon tudná becsülni, megőrizni a nagyjai emlékét.

1867. őszén az édes apámat az abauji Szántó község választotta meg papjának s mielőtt ez új állását elfoglalta volna, első gondja volt, hogy gömöri nagynevű barátjaitól és jóakaróitól elbucszúzzék. Ezek közt is a legelső volt Tompa Mihály.

Az akkor már járnai sem tudó beteges Tompának nagyon rosszul esett, hogy meghitt barátjainak egyike eltávozik a közeléből. Könyező szemekkel, siró hangon kérte, hogy ne menjen el Gömörből, hiszen ő már ny se éli meg a tavaszt s a hanvai egyháznak — a mint mondta — lesz annyi magához való esze, hogy Béky Samut fogja papjául megválasztani. Azonban hiába, mikor egy próféta kedvéssé lett a maga házában, ki tudta volna azt visszatartani. És az apám elment, de Tompának igaza volt, mert a hanvai egyház nagy papjának jóslatát beváltandó, kétszer is el akarta őt később Kassáról édesgetni.

Ez utolsó találkozás alkalmával Tompa M. azzal tisztelte meg az édes apámat, hogy egy könyvet adott át neki, arra kérve, hogy azt elutazása előtt végrendeletével együtt másolja le.

A könyv, amit apám lemásolt, jelenleg a jászói premontrei rend levéltárában van őrizet alatt s csak a költő halála után 50 évvel, vagyis 1918-ban lesz felbontható.

Mindenesetre nagy megtiszteltetés volt a költőtől, hogy barátja közül épen az én

apámat bizta meg, akinek egyetlen szava is elég garant a volt Tompának arra, hogy a titok az marad ezután is.

Ugy beszélte az apám, hogy egy februári nap délutánján kapta kézhez a becses könyvet s már a rá következő nap visszaszolgáltatta azt a lemásolt példánnyal együtt, hogy a nagy költő teljes nyugalomban töltesse óráit.

Az édes apám tehát az egyedüli volt, aki ismerte e könyv tartalmát, de költőbarátjának adott szavát mindvégig hiven megőrizte s a titkot magával vitte a sirba.

Kis gimnazista voltam még, amikor egy költészettani órán a professzorom, dr. Horváth Balázs, aki most érdemes igazgatója a kassai premontrei főgymnasiumnak, Tomparól tartott előadása közben egy alkalommal felemlítette a költő e hagyatékát és tőle tudtam meg legelőször, hogy Tompa Mihályon kívül csak egy halandó ismerte e könyv tartalmát s az az én édes apám.

Kérdezgettem is sokszor az apámtól, hogy ugyan micsoda becses dolgok vannak e könyvben letéve, azonban erre a kérdésre pozitív választ sohasem kaptam.

Azt mondta az édes apám, hogy Tompa Mihályban élt annyi életbölcsesség és tudomány, hogy az utána következő nemzedék még egy félszázad múlva is tanulhat tőle. Ebből a kijelentésből meritem én azt a hi-

temet, hogy ez a könyv és annak minden egyes lapja tudományos és komoly czél szolgál. És nem hiszem el — pedig okos ember czélt már reá a nagy nyilvánosság előtt is — hogy Tompa adomákkal szeretné felvidítani halála félszázados évfordulóján mindazokat, akiket lebinselt költészetének hatalmas varázsa. Nem hiszem ezt azért sem, mert az ő egész lényétől nagyon is távol állott a vigság és a jókedv; élete utolsó éveiben pedig, amikor bizonyára megírta azt a titkos hagyatékát, még mosoly sem tudott ajkára erőltetni, nem hogy vig adomázásra lett volna kedve. Az ő költészete oly szívhez szóló, tiszta és nemes, hogy amit ő a maga irásának elismert, azt feltétlenül és minden habozás nélkül komolynak kell tartanunk.

Még 17 esztendő van hátra és világossá lesz minden. Adja Isten, hogy ezt az időt megérhessék azok is, akiket a baráti érzés melege kapcsolt a költőhöz, s akik ép ez okból türelmetlenül várják az 1918-ik esztendő eljövetelet.

Tompa Mihály és az ő költészete pedig megérdemelné, hogy a nemzet hálás kegyelele arra az időre, itt a haza szívében hatalmas ércszoborral tisztelje meg a kelemér költő pap örökké élő emlékét.

Béky Ferencz.

Hisz ez a debreczeni «Kossuth-szálló» már az élczlapban is szerepel, mint korhely cigányok éjszakai találkozó helye és ha vajon valamely csárdát Simonffy polgármester, Dégenfeld főispán nevére próbálna valamely debreczeni elkeresztelni, megengedtetnék-e az? No már pedig ezek az urak csak más képviselnek a mi szemünkben, mint nagy Kossuth!!

Az Isten áldja a szerkesztő urat, maradok hü olvasója

debreczeni polgár.

NAPI HIREK.

Presbyteri gyűlés.

A debreczeni ev. ref. egyház presbyteriuma f. hó 14 én gyűlést tartott a főiskola kistanácstermében Némethy Lajos és Kola János helyettes elnökök vezetése alatt. A gazdag tárgysorozat egyes pontjait majdnem vita nélkül intézték el, nagyobb hullámot csak a népiskolai felügyelő hatáskörének kérdése idézett elő. Jeney aljegyző referálta az egyes ügyeket. Szeremlei Béla és Csűrös Ferencz újonnan választott főiskolai tanárok meghívását a presbyterium elrendelte. A pénztár megvizsgálásáról szóló bizottsági jelentést tudomásul vették, úgy szintén a gazdasági bizottság előterjesztését is a pénztár biztosítása tárgyában. E szerint a egyház 50 ezer korona értékig a „Fonciere” biztosító társasággal 10 évre $\frac{7}{10}$ perzent mellett biztosítási szerződést köt. A megüresült egyházkerületi egyházi tanácsbírói állásnál Garzó Gyula gyomai, a világi aljegyzői állásnál pedig Kallós Tivadar beregszászi lelkészekre adta egyházunk tiszavazatát. Az egyházkerület f. évi 32. sz. határozatát, melylyel egyházunk fellebbezését az egyházmegyei 20. sz. határozata ellen elutasítja, kiadták annak a bizottságnak, mely az egyházkerület elibe terjesztendő memorandum szerkesztésével bízott meg. Az ispotályi orvos tiszteletdíját évi 400 koronára emelték. Tudomásul vétették az egyházkerület f. évi 266. sz. határozata, mely szerint egyházunk újabb öt évre a közalapi járulékot évi 3200 koronával megválthatja. Zalányi János újonnan választott főiskolai tanár levelét átteszik a főiskolai igazgatótanácshoz. Hosszas vita után elfogadták a bizottság javaslatát az iskolai felügyelő hatáskörét illetőleg; ennek alapján a pályázatot meghirdetik s a választást még a jövő hó elején megejtik. Több apróbb ügy elintézése után a gyűlés véget ért.

Kossuth Lajos Ósbudavárában.

Annak idején a legnagyobb felháborodással emlékeztünk ama galád merényletről, melyet az ósbudavári tingli-tangliban vakmerősködtek elkövetni Kossuth Lajos szent emléke és a hazafias kegyelet ellen. Hogy milly méltó a felháborodásunk, bizonyítja az »Uj Századok«-ból átvett alábbi cikkely is, mely így hangzik: Fényes ünnepély volt a héten Ósbudavárában. Ós-Budavára «agilis» igazgatói (amint a napi lapok állandóan nevezik őket) egyik köruti kávéház vállalkozó szellemű pinczérjét szerződttették — Kossuthnak. Körszakált ragasztot-

tak csupaszk képre, darutollas süveget nyomtak fejébe és ott állt Kossuth Lajos. Felállították egy hosszú póznát, kinevezték tengeri hajónak, melyen Kossuth majd megérkezik. (Mert hát aznap Ós-Budavára — volt New-Yorkkal.) Megharsantak a kürtök és Kossuth Lajos megjelent a pózna mellett, kezét fogott az Egyesült-Államok elnökével, aztán ő vele és „Uncle Sammal” (a vicczlapokból ismerős alakok figurájában) beleült egy gummirádlisba és a tömeg lelkes éljenzése közepette átkocsizott a tiszteletére épített diadalkapun, majd végig hajtatott a „Brodwayn” (!?) A pinczér ur, aki tegnap még hideg eleganciával hordozta a pikolókat és diszkrét mosolylyal vágta zsebre a 2 krajczáros borraivalót, nyájasan üdvözölt mindenkit, darutollas süvegét büszkén meg-megemeltette! Utána jött a diszbandérium, nadrágba bújtatott nőszemélyek, akikkel máskülönben a külvárosi lebujoiban és zenés kávéházakban szokunk találkozni. A zene szólt, a kürtösök kegyetlenül fújták a trombitát, a diszbandérium tagjai vigyorogtak, kacsingattak és „Kossuth Lajos” csak kocsizott rendületlenül, büszke nyugalommal. Az egészben az a legkinosabb, hogy az „agilis” igazgatók meghívták a honvéd-menház agg harcosait, hogy gyönyörködjenek ők is Kossuth diadalutjában. Ós-Budavára »agilis» igazgatói pedig tudhatták volna, hogy a durrogó pezsgős palaczkok a testszinü trikók és a szeparék titkos homályában kacsingató buffet-hölyyek közt még sem lebet Kossuth Lajos magasztos, glóriás alakját ennyire meghurczolni.

F—ó.

A fancsikai erdőtermés fafuvarozása.

A fancsikai erdő irtás alá kerül. Tanács és a jog-pénzügyi bizottság amellet döntött, hogy az erdőfatermését házilag fuvarozák haza, tehát mind a gazdák, mind a vállalkozók mellőztessenek. Evégből iparvasutat épít a város, melynek költségei a 280 ezer koronát meghaladják és a számítás szerint így a fuvarozásnál megtakarít a város. Nem ösmerjük a hivatalos számításokat, azt sem tudjuk, hogy ily kisebb erdőirtásért érdemes-e az iparvasutat felépíteni, hanem az tény, hogy ha a guthi- és nagycsere erdők 10–13 éves nagyerdő irtásánál gondolták volna reá magukat a város urai emeházi fuvarozásra, ekkor egész vagyont takaríthattak volna meg, mert ez évtizedes vállalat alatt évente fizettek 50–60 ezer forintot a vállalkozónak.

Régiségi lelet Hajdu-Böszörményben.

A H. B. és vidékéből olvassuk: Érdekes lelet birtokába jutott az Erdős Gábor gazda tanyáján, a nánási utfélen levő luczernában lévő téglagyárban Nagy Mihály, a ki a téglakészítéshez a parót szaggatta. A föld minden réteg nélkül ösföldnek látszik, tömör töltésnek benne nyoma sincs, mégis egy szakitással a leomlott föld közül

3 kis fazék — omlott ki. két fazék egy egy fülű, egy pedig agyagból kitünően alakítva, épen olyanok kicsibe, mint a lakodalmi nagy főzőfazekak. A két kis fazék egy-egy deczis, a kétfülü 5 deczis lehet, kiesett ezekkel a földből több karpereczszerű réz is, némelyek 3–4-szeres kartekecsben, e rézdarabok tömege egy kilónyi súlyu lehetett és volt a leletben 90–100 szem gyöngy is. 4–5 szemként összeragasztva. — A rézdarabokat aranynak vélták s Nagy Mihálytól a Fehérlő zsidó korcsmárosa és egy társa elkérték úgy hogy ők azt beváltják s az árának felét neki adják, azonban mert 2–3 napig nem jelentkeztek jó eredménnyel Nagynál ő az egész dolgot elbeszélte a városi csendbiztosnak, a ki a talált tárgyaknak a Nagy Mihály kezeihez visszaadását elrendelte; az aranyt vélt karpereczféle érczdarabok, a melyek a próbák alatt 5–6 czentiméternyi hosszú darabokra töretek, állítólag rézből vannak. Nagy Mihály egy kis fazekat 2–3 réz és gyöngydarabot a csendbiztosnak adott, a ki azokat gymnasiumunk régiség-tárának ajándékozta.

Miért?

A Debreczeni Ujság „Komjáthy pályázata” cím alatt ezeket írja:

„Tegnap említett tettünk arról, hogy Komjáthy János benyújtotta pályázatát az aradi színházért. Ma pedig az egyik szegedi ujságban azt olvassuk, hogy a színházért pályázó színigazgatók közt lesz Komjáthy a debreczeni direktor is, a kinek talán a legtöbb kilátása lehet a határozatra hivatott körök támogatására. Szóval a mi direktorunk két helyre is pályázik a színházért, de ez még nem jelenti azt, hogy végkép lemond a debreczeni színház pályázatában való részvételtől. Ugy az ajádi, mint a szegedi színház pályázata előbb dől el, mint a debreczenié. Ha azonban a körülmények úgy hozzák magukkal, hogy az aradi és szegedi pályázat más igazgató javára dől el, a később lejáró debreczeni pályázatban is részt fog venni Komjáthy János színigazgató. A debreczeni színház pedig ebben az esetben biztos a számára.”

De hát az Isten szerelmére, „ebben az esetben” miért biztos a debreczeni színház a Komjáthy János számára? Miért? . . . A régi mulasztásaival, a debreczeni színház lejáratásával szemben miféle új érdemeket szerzett Komjáthy direktor, hogy még oly érdemes pályázóval szemben is, mint Makó direktor, biztos a debreczeni színház számára? Miért? . . . Vagy talán, ha az érdemek nem is szaporodtak, Debreczen kiskoruságán még mindig primuskodik itt a klikk-szellem és koma Komjáthy ebbe veti bizalmát?

Két tűz között.

Trefásnak tetszik, de bizony keserűen komoly hátterű az alábbi közlemény, melyhez hasonló esetek máshol is ismétlődtek és ismétlődnek az érdemnek a rovására . . . Ugyanis a Nagyvárad Napló eleven tollu heti krónikása Gerő Ármán váradai főkapitányról, ilyen keserű-mulatságosan elmélkedik: — „Gerő Ármán főkapitányt nem irigylem a sorsát, mert inkább lennék én Kinában özvegy anyacsászárné, mint Nagyváradon zsidó főkapitány. Az egyik tábor filosemitának, a másik antiszemitanak tartja és üti mind a kettő. Mert hozzá még Gerő komolyan rendet is akar csinálni, a mi pedig filo- és antiszemi érdekebe ütközik.”

A tárogató görög katolikus pap.

Az egyik szentesi ujságból olvassuk ezt az érdekes és kedves hirt.

Mikor nyugvóra lepihen a város, édes bus melódiák ebresztgetik a fáradt embereket. Sir, zokog a tárogató olyan panaszosan mintha csak a Gölöncsér András híres tárogatója szólna. Benne zokog egy rabszija fűzött nemzetnek minden bánata, minden keserűsége.

Haj Rákóczi, Beresényi
Bezerédi
Hová lettek magyaroknak
Régi vezérei.

Hallgatják az emberek nagy figyelemmel. És megtelik a szemük faldalmas könnyel. Mennek arra, a merről a nótát hallják. — És elcsatangol a lelkük régen elmúlt daliás időkbe. Látják a piros csizmás, sárga-nadrágos kuruczokat, örtüzek mellett keseregni. Látják, amint egymás nyakába borulnak és elérzékenyednek a marczona katonák a tárogató hangjainál. Látják a labanczra leselkedni őket, őszi harmat után, mikor fujdogál a hideg szél és a piros csizmák nyomát hóval lepi be a tél. A merre felhangzik a tárogató, mintha csak a magyar népnek fájó szive szólalna meg. Nem magyar az, aki ezt nem érti. A mi Kossuth-utczánkon is, ha leszáll az este, azért van valóságos tolongás, mert a görög paróchia erkélyéről megszólal a tárogató panaszos szava és végigbugja az egész városon a bujdosó nagy fejedelem nótáját:

„Fordulj kedves lovam
Lengyelország felé
Ugy sem jövök már én
Onnan visszafelé.
Szegény hazámat már
Sohasem láthatom
Nincsen olyan bánat
Mint az én bánatom . . .”

Eddig tart a szentesi ujságczikke. Érdekes felemlíteni, hogy a szentesi görögparóchia tárogatósa nem más, mint a szentesi görögkatholikus lelkész Pandovics Döme, akitől tanulhatnának az agitatori dudával mesterkedő Lukácsiuok és egyéb pópák.

Lányi Géza hangversenyei.

Szombaton és vasárnap nagyszámu közönség gyült egybe a Bika szálloda kertjében a hol Lányi Géza tartotta dalestélyét. Jól megválogatott kis művész csapat kíséri körútján, de a legkiválóbb vonzereje a társaságnak még is csak ő maga, a kinek csodaszép czimalomjátékával soha se tudott betelni a közönség. A férfi tagok közt Sajó Izsó a legjobb. Gyönyörű hangja van és érzéssel éneklő Lányi czimbalomkísérete mellett remek magyar nótáit. Női szereplői jók, legfeltünőbb köztük egy bájos arcu fiatal leány Balla Etelka, aki szépen előadott énekszámait nagy tetszéssel ismételte meg. Sokat tapsolt a közönség Fenyő Józsi remek Molly tánczának és a Balázs Ilonn által énekelt poétikus Lili kerengőnek. — Mint a társulat tagjai beszélnek, a jövő hó elején ismét gyönyörködhetünk Lányi czimbalomjátékában,

A kórházi új orvos.

A polgármesteri jogkörnek egy elkobzott jogával élt a nemes „gróf főispán.” Kinevezés utján töltötte be a városi kórháznál, dr. Piroth András lemondása folytán megüresedett kórházi orvos állást. Vigasztaló, hogy érdemes, hivatott, tehetséges erőt tüntetett ki. A kinevezés Dr. Vargha Sándor fiatal orvos személyében, a ki tanulmányait igen sikerrel végezte s aki, — ráadásul — még hajdúfi és Hajdunánás szülöttje.

A Stefánia árvaház tanítónői állása.

A debreczeni jótékony nőegylet Stefánia árvaházában tudvalevőleg megüresedett

a tanítónői állás. Augusztus elsején jár le a pályázat, de már is több diplomás kisasszony jelentkezett. Pályázik a többek között egy szegény kis árva leány Király Gizella, a ki a győri állami tanítónő képezésében szerezte meg oklevelét. Király Gizella megboldogult édes anyja révén debreczeni leány, papi családból való hitbuzgó kálvinista. Mint árva leány hűséges és jószágos gondozója lenne azoknak a kis gyermekeknek, kik a nőegylet jószágából otthont nevelést kapnak.

Sehonnai Nagy János esete . . .

Sehonnai Nagy János együtt katonaszkodott Gáti Jánossal. Azóta is fentartották a cimboraságot és együtt voltak, azonban Nagy Jánosban erősebb volt a gazemberség a barátságnál és Gátitól elvette annak 22 forintját és 3 lópassust. Ezen dicső tett után szerte kóborogott az országban, míg végre ma visszatért Debreczenben. A rendőrség rögtön rátette kezét és tekintettel a nyári melegre hűvösre tette.

Hurokra került tolvajok.

Özv. Betlehendiné Darabos-utczai lakásából f. hó 13 án 150 frt készpénzt és nagymennyiségű ékszert loptak el. A gyanu mindjárt az udvarban lakó Csaszek Lajos Vilmosra és Tóth Juliánára irányult. A gyanu az is megerősítette, hogy ez a két egyén eltűnt. A szökevények Püspökladányig gyorsvonaton utaztak, mert az indult leg hamarabb. Itt, hogy a rendőrséget kijátszák, Várad felé indultak, hogy Aranyos-Marótra utazzanak. De nem messze jutottak, mert a püspökladányi csendőrőrsparancsnok a bárándi állomáson leszállította őket a vasútról és lova előtt hajtva bekísérte a bűnügyi osztályhoz, ahonnan az ügyészséghez fognak átszállíttatni.

Halál a gyógyszertárban.

Mihalovits főtéri gyógyszertárába bement ma reggel Fekete Lászlóné s alig adta át a receptjét megcsinálás végett, összeesett és rögtön meghalt. A tetemet kivitték a kózkórházba. Fekete Lászlóné már évek óta szivbajban szenvedett. A megboldogult Sándor nevű fiát, ki a máv. műhelyében dolgozik, értesítették a szomorú esetről.

Nyilatkozat.

A szolyvai gyógyviz csaknem 3-szor koncentráltabb, mint a giesshübli. Ennél fogva a szolyvai víz hathatósabb, mint gyógyviz.

Dr. Than egyetemi vegytanár.

A szolyvai ásványviz kitünő üdítő ital, a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

TÁVIRATOK.

Megvádolt kuria bíró.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, július 15.

A legfelsőbb magyar bíróság egyik bíróját csunya váddal vádolták, hogy Szelle aradi ügyvéddel, ki jelenleg csőd alatt áll, a törvény ellenére összejátszott. Ezen vádra vonatkozólag a megvádolt Kormos kuria bíró a következőleg nyilatkozott egy ujságíró előtt:

— Az egész Szelle ügy nem is pör, hanem tömeggondnoki számlának a megállapítása, melyet két fórum elutasított, de a kuria méltányosnak talált. Ennyi az egész. Nekem — Kormos kuriai bíró saját szavai ezek — a dologban nem volt más szerepem, minthogy elősegítettem az ügy elintézését.

Kormos kuriai bíró ezután elősmerte, hogy Grecsák előadó bírót informálta, de Szellét nem ismeri, csak Szellénét, akivel levelezésben állott. Nyilatkozata szerint „abszurdum” jogász felől feltételezni oly irást, hogy törvény ellenére is keresztülviszi az ügyet.

A tudósító azon kérdésére: volt a bíró urnak pénzbeli összeköttetése Szelle-vel? Kormos kijelentette:

— Volt! De semmi összefüggésben sincs azzal . . . Szellené tényleg adott kölcsönt, de csak kölcsönt, mely hogy menyire visszajár neki, bizonyítja, hogy nemrég is pörölték egy neki adott váltómat. Ez kérem kölcsön. Semmi egyéb! . . .

Kormos kuriai bíró végül azt is kijelentette, nem igaz, hogy nyugdíjazták, de anyagi zavarai miatt kért hosszabb szabadságot.

Innét-onnét.

Július 15.

(Égre törő tervek.)

Tisztelt városi főmérnök urunknak mindig vannak a biciklis-dolmányzsebben némely égre törő tervei, mint a legutóbbi és legujabb is, hogy több mint negyedmillió árán felkontyozza, illetőleg feltornyozza az ős Bika-szállóházat is, a mely torony építést magam is helyeselnék, ha abban elhelyezhetnének olyan varázslatos városi harangot, a mely fizetné a város adósságait és pótagósságait.

Mivel azonban ilyen szavu harangos tornyot nem tud építeni a főmérnök, hát az mondó vagyok, füstre kell tenni ezeket az égre törő terveket, a földön, a poros földön tessék kissé körültekinteni . . . Lehetőség a Rákóczi-utczán is. Itt van az a széles, de máiglan kövezetlen poros utca, mely zöldség és tyukpiacznak egyiránt alkalmas hely, ezt a helyet kell rendezni és a főtrafik előtti szűk pántlikáról, hol életveszélyesen tolonganak a vásárló asszonyok és lányok a szájas kofák zöldségarmadáit és sáporó kaesáit, kodácsoló tyukjai között, egymást taposván . . . Ez az állapot, az ily zöldség- és tyukpiac már valósággal szégyene a fejlődő Debreczennek, a melynek épülnek tornyos városi bérházai és egyéb pénzpocsékló czifraságai, de megfelelő piacról nem gondoskodtak máiglan sem. Pedig az a főpiac utczai kofavásár mindenképpen türethetetlen és tarthatatlan, nemcsak egyedül a tömeg életveszélyes összetorlódását, a lábbal tapodt izlést és hulladék piszokkal beszórt közegészséget tekintve, de közérkölesi szempontból is, amibez meg már a mélyen tisztelt rendőrségnek lehetne szava. Mert séhol oly trágár, durva, pimasz, kötekedő, zabolátlan és szájas kofahad, mint az ugynevezett „pircsi soron.” Azok a gazdasszonyok, kiket köz-

bük kényszerit végzetük, megemlegetik, ha a tulhajtott, senki által ellen nem őrizett szájas kofahaddal a méregdrága ár helyett méltányosabbra egyezkedni mernek.

Nem! Ez már igazán a bokharai kolerára piacozon sem fordulhat elő. Ott bambusznáddal botolnak az ilyen piszkos nyelvű kofáknak a talpát. . . Ellenben Debreczenben csak derengenek a fölött, ha egyik-másik „nőstény tigris“ leböngött valamely „nacsességát.“

Nem cifratornyú nagy kocsma, de javítóház kellene az ilyen hadnak és a legszigorubb, kérlelhetetlen rendőri felügyelet tisztelt uraim! Megtetszett érteni?!

(Dalnokok vendégjárása.)

Elsőbb Blaha Lujzától az ü kedves cimbalmos, Lányi Géza köszöntött be jó Debreczenbe. Egész társulatot hozott magával. Én csak a plakátját élveztem a Gézának. „Kurucz“ dalokat, tárogató rivalgást ígért. A plakát után ítélve inkább „kükürűczben utazóknak“, mint bolygó kurucz dalnokoknak véltem a Lányi cimborára hadát.

No de majd jó utánok a füstös Dankó Pista és bemutatja nekünk a magyar nép kesergőit. . . Kötve hiszem, hogy eltudná, elmerné fujni a mi titkolt kesergőinket.

nemes Portörő Kelemen.

IRODALOM.

Egy kis nyári okoskodás.

(U. Sz.) Nem is volna igazán magyar nyár ez az idei, ha meg nem jelennek ez az ezégek. A nyár tudniillik meddő az eseményekben. A politika üdül, hogy új erővel szundikálhasson majd ősszel. Nem történik semmi jelentőséges eset. Széll Kálmán is mindössze annyit tudott produkálni, hogy kifecszamította a bokáját — s ezzel kapcsolatban megküldette Hazay urral a lapoknak azt a kis kommunikat is, hogy az orvosai azt parancsolták, hogy az ágyban maradjon. Ez a lazus, örökké munkában sístergő vulkanikus agy azonban nem képes a pihenésre Magyarország történetében egy lapnak se szabad üresen maradni, tehát a miniszter elnök a kit külföldben odahaza a rátoji Versaillesben izmos kertészlegények hordoznak az istállóba meg vissza, kifecszamodott lábbal jelent meg a Házban. Ah! a Matyas, az igazságos kora elevenedett fel. Ő se csinálta volna ezt masképen.

Azonban nem erről akarok írni, hanem ez a szegény kis magyar irodalom jut eszembe meg az ujságok. Nyári ügy — és semmi, de éppenséggel semmi haszna se lesz ennek a néhány sornak. Mert ugy hirtelenben nem is lehet. Még akkor se lehetne ha az írásomnak olyan meggyőző ereje volna, hogy forradalmat csinálna az ugynevezett irodalmi klubokban, amelyek különben minden egyebek, csak nem irodalmiak. A sajtó és az irodalom annyira két külön álló dolog minálunk, hogy semmiféle propaganda nem hozza őket össze egy kalap alá. S a sajtó tengyeng, az irodalom is. Ellenben virul a színház. Ő az a bizonyos csipkebokor, ami minden reggel kigyulad és lobog éjszakáig és mi melegedünk a szent tűzben. Nincs az a kicsinél kisebb primadonnácska, akiről ne olvashatnánk intim apróságokat, kedves kis történeteket például arról, hogy hogyan kreálja majdan valamelyik kedves kollegájuk

zseniális vaudeville parodiájában a főszerepet. . . S hogy ki hol nyaral a színészek között, azt már májusban belénk rájja a sajtó.

Kedves kis intervjúk jönnek a lapokban abban az irányban, hogy Iksz kisasszony vagy Ypszilon ur, melyik külföldi inhalációban erősíti meg esőppnyi hangját a jövő szezónra. A zsurnaliszta urakat egyáltalában ne is tessék másutt keresni, mint a színházak körül. Singer és Wolfner uraknál például még egyet se láttam valami olyan nagy időben, a mikor megszületik egy-egy könyv a javából s egész természetes volna az, hogy a kinek betüvetés a kenyere, érdeklődjék az ujszülött iránt. A színésze a sajtó jóvoltából minden érdeklődés és minél léhább a műintézet, annál inkább becézi a zsurnalisztákat. Az a zsurnalisztika, a mely ezzel a színész-kultusszal elidegeníti az irodalomtól még azt a kis publikumot is, a melynek volna érzése a könyv iránt. A színházjárás divat s ugy kell annak is lenni. N lunk azonban beteges divat, mert agyonnyom minden egyéb érdeklődést. S ez a sajtó bűne.

Vagy talán nem volnának az irodalomnak olyan primadonnái, mint a színházak? Ugyan, ugyan. . . Hanem azokat el kell olvasni, meg kell érteni, magyarázni is egy-némelyének. Ezt pedig nem tudja megcsinálni a mai sajtó, a mely tisztelet a kivételeknek — felületes tudás, irodalmilag se képzett, olesó elemekből van összeállva. A színházhoz azonban nem kell semmi a közönségesnél magasabb tudás vagy értelem. Azt mindenki érti ugy, a hogy — s az lett a divat Előbb elromlott a sajtó, aztán elrontotta a publikumot is, amely nem képes ellentállani annak az ostromnak, amelyet husz és egynehány ujságágyu intéz ellene napról-napra. Most már Budapesten mindenki a primadonnákra és a tenoristákra esküszik és — nincs író, nincs írás.

Suttymban jelennek meg a könyvek és igen alantas szempontok az irányadók arra nézve hogy megjelenjék e róluk egyáltalában öt sorocská az ujságban, vagy pedig egészen elhallgassák a létezését. Az a kérdés első sorban, hogy melyik klikk embere az, a ki megírta. Hova tartozik! Hogy mi van a könyvben, az nem fontos. Aztán meg az is a kérdés, hogy ki adta ki a könyvet. A pártok semmiképpen sem hajlandók hozzájárulni ahhoz, hogy az ellenséges kiadó csak egy példánnyal is többet adjon el a kiadásából, mint a mennyire a maga erejéből képes. Kéz nem kezét mos, hanem — ha lehet — bemoeskolja a másik kezét. — Ellenben egészen közönséges, léha, dilettans munkák irodalmi remekké válnak, ha olyan ember hordta össze, akivel egyik, vagy másik koteria barátságos labon áll.

Ebbe aztán belehabarodik a publikum s a sajtó persze még azt a kis hitelét is elveszíti, a mi van neki. Az irodalom pedig tönkremegy. Nem azt mondom ezzel, hogy a sajtó irodalomt csinálhat a ninesből vagy legyilkolhatja azt, a mi van. A ninesen hál' Istennek már régen tul vagyunk és a van sines egészen kiszolgáltatva ujságíró gyegek kegye-kedvének. Az azonban megérezhető az irodalmon, hogy kedvetlenebbül csinálják ma a tökéletesebbet mint hajdanában, csak pár évtizeddel ezelőtt is a nagyon is tökéletlent. Az irodalomnak piac kell és publicizálás. Az írónak is tudnia kell, hogy mit produkált és a publikumnak is tudtára kell adni, hogy mától kezdve a könyves boltban kapható egy ilyen és ilyenforma is.

Ezzel szemben minálunk az történik, hogy az új könyv a redakeziókból kézen-

közön másnapra már az antikváriumba kerül s még csak azt se írta meg róla az ujság, hogy megjelent. Jellemző, hogy a kiadók félnek a szerkesztőségektől. Üzleti konkurrencziát látnak bennük. Ma a boltjukban két forint a most megjelent könyv ára, holnapra azonban már hatvan krajczárért árulja ugyanazt a könyvet a könyvhádlé. Rejtelmes ügy, mert még ki se került a készletből több, mint amennyit szives megemlítés céljából küldtek szét a lapoknak.

Ezek bizony félvad állapotok — s ilyenkor nyáron, amikor az embernek semmily egyéb dolga nincs, arról is lehetne álmodozni, hogy talán javíthatnánk valamit a helyzetben. Ha megkérnők szépen a primadonnákat és a tenoristákat meg a színésziskola-tulajdonosokat, talán átengednének valamit a saját ujságjainkban, az ő hasábjainkból az irodalomnak is. Végre is nem olyan rossz emberek ezek a hölgyek és urak, hogy meg ne lehetne lágyítani a szívüket jó szóval.

Szirokkó.

KÖZGAZDASÁG.

A cs. kir. Adria biztosító társulat

üzleti jelentése, a melyet a folyó év május 2-án megtartott közgyűlésen terjesztettek elő, a következő fontosabb adatokat tartalmazza: Az életbiztosítási ágban 40,545.181 korona tőkéből és 74.506 korona járadékról szóló 7156 ajánlat volt elintézendő, melyre nézve 35,434.510 korona tőke és 71.745 korona járadékösszegekről szóló 6242 biztosítási kötvény allittatott ki. A biztosítások átlaga az év végével meghaladta a 220 millió koronát tőkebiztosításokban és 578.859 koronát járadékbiztosításokban, minélfogva a tőkebiztosításoknál 15,669.569 korona tiszta szaporodás mutatkozik. Díjakban bevétellett 9.222.588 60 korona. Halálesetek utáni, valamint a biztosítottak életbenlétekor esedékes fizetések 4,740.475 82 koronát tettek ki, ezenkívül függőben maradt károkért 688.492 02 korona helyezettett tartalékba. A kamatláb csökkenésére összegyűjtött és maig 400.000 koronát tevő pót-díjtartalékhoz további 200.000 korona utaltatott, és így az életbiztosítási osztály díjtartalékai és a díjtvételek 58 157.391 79 koronára rúgnak. — Az elemi (tűz- és szállítmány-) biztosítási ágazatok díjbevételei 18,362.458 93 koronára rúgtak. Visszbiztosításokért pedig 8.308.209 05 korona lön kifizetve és a kárfizetések a visszbiztosítási részek levonásával 6,608.624 20 koronát vettek igénybe; ezenkívül a függőben maradt károkra 1.222.306 45 korona helyezettett tartalékba. — A díjtartalékok mind a két ágban 10.603.546 88 koronára rúgnak. A tűzbiztosítási üzlet a múlt évben is kedvezőtlenül folyt le, és ha az összeredmény mégis kielégítő, ugy az főleg az életbiztosítási üzlet kedvező lefolyásának, valamint a jelentékeny összegre felszaporodott nyereségtartalékokból származó jövedelmeknek köszönhető. A kamatcsökkenési pót-díjtartaléknak 200.000 koronával való — már említett dotálása után, a múlt évi 14.698 07 koronát tevő átvitel hozzácsatolásával 862.149 23 koronára rugó nyereség marad, melyből részvényenkint 160 koronaszta kerül felosztásra.

A társulat tartalékai kerek 67 millió koronára rúgnak és pedig a díjtartalékok, (saját számlára t. i. a visszbiztosítások levonása után) 59,755 468 koronát, a nyereségtartalékok 6,431 931 koronát és az árfolyam ingadozási tartalékok (az utolsó két évben az értékpapirokban beállott jelentékeny értékcsökkenés levonása után) 677.94 koronát tesznek ki.

CSARNOK.**Nagy Napoleon császár katonája.**

(Eckmann-Chatriantól.)

Fordította: **Ifjabb Móríz Pál.** 3.

1812-ben kezdődött az oroszok elleni háború, amely mint gyilkos tördőfés hatott reám. Februártól május végéig nem láttunk egyebet, mint masirozó ezredeket. Nap, mint nap a sokféle színű egyenruhás dragonyosok, vértések, karabélyosok, huszárság, lándzsások, tüzérség. A szerkocsik, az egészségügyi és az élelmi vonatok, oly szakadatlan sora, mint az áradat, melynek nincs vége, sem hossza.

Még ma is emlékezem a gránátosokra. Ez még mindjárt a felvonulás kezdetén történt, nagy ökrökkel húzták a municziós és tärkocsijaikat. Igen, ökröket fogtak a lovak helyébe, odaszámítván, hogy majd az élelemnek fogytán, milyen jó szükség pótlék lesz az ökrökhöz. Többen dicsérték is az eszmét.

-- Lám milyen okos gondolat. Ha a gránátosok nem táplálhatják tovább az ökröket, majd a hálás ökrök táplálják a jó gránátosokat.

Persze akik így fecsegték, azok nem voltak tisztában az ökrök menetképességével. Hogy naponta hét-nyolcz mérföldet elballag az ökör, de már akkor a nyolczadik menetnap okvetlen pihenő napot kell neki engedni. Azért ezekre a szegény barmokra szomorú sors várt. Patájuk feltört. Orruk tajtékzott. A szemük kidagadt. Csontja és bőré fogtak le szegények, míg a katonák három hosszú héten keresztül szuronyokkal szurkálták a szegény párákat a végnélküli menetre. Sok ökröt agyonvertek, mert nem bírtak már mozdulni. De a husuk sem volt használható, mert a beteg állati hús egészségtelen. Es így az ökörfogatok a Rajna tulsó partján túl alig vergődtek el még husz mérföldnyire.

Aztán már nem is az embereket néztük, csak a lándzsákat, kardokat, sisakokat. A francziakapun tödült be a sötét fegyveres embertömeg. Mindig a főuton tartották magukat, úgy masiroztak tovább, kifelé a német kapun.

Végre megérkezett maga a seregeknek az ura is. Ugyanezen 1812-dik évben május tizedik napján. Az arzenálban már korra hajnalban megdördültek az ágyuk. Jelen-tettek a hadur érkezését. Még jóízűen aludtam, mikor az első lövés eldördült. Belezdült a szobám kis üveg ablaka. De Ugyan-ekkor Gulden ur is benyitott. Méceses vilá-golt a kezében és szolt:

— Kelj fel . . . Megérkezett!

Kinyitottuk az ablakot. A francziakapu felől valami száz dragonyos robogott befelé erős vágtában. A lópatkótól esattogott az utcák köve. Csörgött a kengyelekhez ütődő kard. És mivel még korai, sötétes volt az idő, több dragonyos fáklyát lobogtatott a kezében, az ablakokból pedig csak egy végnélkülinek tetsző kiáltás morajlott ki:

— Vive l'Empereur! vive l'Empereur!

En épp a császár hintáját bámultam, a mikor az egyik dragonyos lova elbotlott egy czölöpben. Klein mészáros szokta volt ide a vágójószágát kikötöni. És a dragonyos is lerapult a lóról. Rezes sisakja messze-gördült az utca kövén. A riadalomra a

hintóból kidugta a fejét egy ur. Kövér, sáppadt, husosfejű volt és a homlokán hajfűrtök. Maga Napoleon volt. Kezét kissé felemelte, mintha épp a burnótos szelen-czéjébe akart volna belecsipni. Aztán néhány szót szólhatott, mert a hintó ajtó mellett száguldó lovas katonatiszt hozzáhajolt, valószínűleg a kérdésre válaszolván. Ekkor a császár visszahuzódott a hintósa-rokba és tényleg szippantott a burnóból. A császári fogat tova robogott. Éljen riadalom kísérte az utjában. Dörögtek az ágyuk.

Ennél egyebet nem láttam.

A császár nem állott meg Pfalzburgban. Már kintjárhatott Czäbern felé, amikor elhangzottak az utolsó parádeszlövéssek. Ujból elcsendesült minden. A francziakapu őrsége felhuzta a lánczos felvonóhidat. Az öreg mester kerdezte tőlem:

— No, láttad?

— Igen, Gulden ur.

— Hát úgy tudd meg fiam, ennek az emkernek kezében van mindnyájunk élete. Elég volna, hogy csak reánk leheljen: máris elpusztulnánk bele. Hanem adjunk hát az Úrnak, hogy nem valami gonosz indulatu ember, mert akkor iszonyu Istenos-torává lehetne a világnak. Mint a barbár királyok voltak vagy a pusztító törökök.

(Folyt. köv.)

Nyilttér.**'MARGIT'**
GYÓGYFORRÁS.**Margitforras-telep (Bereg megye.)**

A budapesti m. kir. egyetem vegyelemzése szerint kevés szabad szénsavat, ellenben sok szénsavas natriumot és lithiumot tartalmaz. Ezen tulajdonságai azok, melyek a hasonló összetételű vizek fölé emelik. Kitünő hatása a **légutak s tüdőhurutos állapotainál**, különösen ha a köpet nehezen szakad fel; tüdővészeseknél még akkor is, ha vérvérképésök van, a „Margitviz” megbecsülhetlen szolgálatokat tesz kevés szabad szénsavánál fogva. Kiváló hatást látni tőle a **gyomor és belek hurutos állapotainál**, főleg azon esetekben, hol a fölös mennyiségben képződött sav az oka a rossz emésztésnek.

A húgysavas sók lerakódását akadályozván, becses szolgálatokat tesz továbbá a **hólyag hurotos bántalmainál**, a **kő és homokképződés eseteiben**, miért is a **budapesti és bécsi egyetem orvosnarrái**, mint az **orvosvilág egyéb előkelőségei** a legszivesebben használják s előnyt adnak a „Margit” forrásnak a hozzá hasonló összetételű gyógyvizek fölé.

== Mint ivóvíz ==

kiváló óvszernek bizonyult járványos betegségek idején főleg typhus ellen.

Mint borvíz általános közkedveltségnek örvendő
Főraktár: Édeskuty L. Budapestben

cs. és kir. udv. szállító.

== Ásványvíz nagykereskedő. ==
Kapható minden gyógyszerertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

(10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.)

Ebesi ártézi víz a legjobb legeszegebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Fő-
r a k t á r : Piacz-u. 7. sz.

Vetőgép 13 soros, használt, majd-nem új, igen olcsón eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Kétezer holdas erdős vadászterületet keresek, esetleg albérletbe is, aug. 1-re, lehetőleg vasúthoz közel. Czim: Kientzl. Sámson, Tamási.

LEO sport-lovardája.

Ma hétfőn, jul. hó 15-én, este 1/29 órakor

Rendkívüli

Disz-Előadás.

Nagyszerű eredmény.

Tiszseri kihívás.

3 Manzoni

mint acrobata csodálni való mutatványaikban.

Fellépnek még **Miss Clair Laforte** világhírű erőtűvésznő. **Stefánia k. a.** a jelenkor legkitünőbb lovárnője. **Steidler hasbeszélő.** Továbbá **Keleti Géza** bolondos Auguszt. Záradekul: **A vig czipész** vagy: Blau Montag. Kaczagató némaképlet

Holnap kedden nagy diszelőadás.

Becses pártfogásért esedezik

LEO.

igazgató.

Bor-árjegyzék**Szabó Kálmán és Testvérei**

Szent-Anna pusztá homoki szőlőtelepén termelt természetes ó-borokról

Literes palaczkokban:

Fehér asztali	80 fillér
Rizling	92 „
Vörös asztali 98-ról	80 „
Nagy burgundi siller	80 „

Palaczkokért 16 fillér letét.

Kaphatók a termelő

Szabó Lajos Fiai czégnél

Debreczen, Tisza palota

valamint

Gerőby Fülöp utó dai, **Fritsch Károly,**
Bán László, **Parti Ferencz,**
Czeglédy és Polgár, **Tóth Kálmán,**
Félegyházi János, **Váray József**

fűszerkereskedő uraknál.

Cs. kir. szab. Adriai Biztosító Társulat. (Riunione Adriatica Di Sicurtà). Alapított 1838. évben.
FŐZÁRÓSZÁMLA (A) (Életágazat.) Az 1900. január 1-től december 31-ig eszközölt műveletekről. — (NYERESÉG- ES VESZTEGÉS SZÁMLA)

Bevétel			Kiadás		
	korona	fl.		korona	fl.
Ahozott tartalékok:			Eszedékes biztosítások és járulékokért:		
1. Díjtartalék	6.819,205	36	1. Haláleseti és vegyes biztosításokért	3.838,004	
2. Díjtartalék	2.138,906	84	e: a viszontbiztosítók hányada	462,345	14
3. Ervenyestartalék és visszaváltások tartaléka	304,778	40	2. Életési biztosításokért	780,476	41
4. A kamatláb leszállítására szolgáló díjtartalék	400,000		le: a viszontbiztosítók hányada	16,000	
5. Nyereségtartalék	2.000,000		3. Életjáradékokért	441,985	41
6. Rendelkezésre álló tartalék	647,015	86	le: a viszontbiztosítók hányada	2,548	24
7. Arfolyamgázdasági tartalék	479,626	51	2. Kötvényvisszaváltásokért:		
			le: a viszontbiztosítók hányada	549,838	54
			3. Üzleti költségek (a viszontbiztosítók által fizetett költségek levonásával):		
2. Független károk tartaléka 1898-ból (a viszontbiztosítások levonásával)			1. Szervezési költségek (teljesen a folyó évet terhelik)		
			2. Üzletszerzési költségek	677,814	66
			3. Igazgatási költségek	458,145	77
			4. eljárási költségek	144,570	47
			5. Orvosi díjak	70,779	01
			6. Fizetett adók, illetékek és bélyegköltségek		
Díjbavétel:			Leírások és egyéb kiadások:		
1. Haláleseti és vegyes biztosításokért	8.038,601	06	1. Leírások: a) Szervezési költségekre (teljesen leírva)		
le: viszontbiztosítások díjai	741,807	9	b) Üzletszerzési költségekre		
2. Életési biztosításokért	577,039	14	c) Letartás (teljesen leírva)		
le: viszontbiztosítások díjai	4,259	56	d) Behajthatatlan követelésekre	13,839	06
3. Életjáradékokért	483,948	33	e) Különféle kiadások	7,807	69
le: viszontbiztosítások díjai			f) Egyéb leírások		
Ehelyezett tőkék jövedelme:			2. Arfolyamvesztés értékpapirokon:		
1. Folyó-számla kamatok	58,148	07	a) tényleges		
2. Ötvenkölcsönök kamatai	286,738	13	b) könyv szerint	207,425	18
3. Jelzálogkölcsönök kamatai	15,678	75	3. Arfolyamvesztés valutákon	49,387	70
4. Állam- és egyéb értékpapírok kamatai	1.846,034	26	5. A nyereségyogosult biztosít. illető nyereséményrész		
5. Ingatlanok tiszta jövedelme	216,925	51	Független károk tartaléka:		
le: a terhek kamatai			1. Haláleseti és vegyes biztosításokért		
Egyéb bevételek:			a folyó évben bekövetkezett károkért	426,183	44
1. Kötvényilletékek			le: a viszontbiztosítók hányada	8,660	
2. Arfolyamnyereség értékpapírokon:			előző években bekövetkezett károkért	61,120	85
a) tényleg bevételezve			le: a viszontbiztosítók hányada		
b) könyv szerint			2. Életési biztosításokért:		
3. Arfolyamnyereség valutákon			a folyó évben bekövetkezett károkért	94,820	82
4. Egyéb bevételek			le: a viszontbiztosítók hányada		
			előző években bekövetkezett károkért	26,418	91
			le: a viszontbiztosítók hányada	184	17
Összesen			Tartalékok állása az év végén:		
			1. Díjtartalékok:		
			a) Haláleseti és vegyes biztosításokért	43,114,585	39
			le: a viszontbiztosítók hányada	3,808,607	08
			b) Életési biztosításokért	7,408,162	10
			le: a viszontbiztosítók hányada	44,246	62
			c) Életjáradékokért	4,166,999	54
			le: a viszontbiztosítók hányada	30,745	44
			d) Ervenyestartalék és visszaváltások tart.		
			e) A kamatláb leszállítására szolgáló díjtartalék		
			2. Díjbavétel:		
			a) Haláleseti és vegyes biztosításokért	2,408,668	41
			le: a viszontbiztosítók hányada	250,970	26
			b) Életési biztosításokért	185,732	34
			le: a viszontbiztosítók hányada	1,606	14
			3. Nyereségtartalék	184,127	20
			4. Rendelkezésre álló tartalék	2,000,000	
			5. Arfolyamgázdasági tartalék	647,015	86
			Nyereség, mely a (B) főzáró-számlára vitélik át	277,201	56
			Összesen		

FŐZÁRÓSZÁMLA (B) (Elemi ágazatok) Az 1900. január 1-től december 31-ig eszközölt műveletekről. (Nyereség- és veszteségszámla)

Bevétel			Kiadás		
	korona	fl.		korona	fl.
Ahozott tartalékok:			Kifizetett károk (a kárbecslés költségeivel együtt):		
1. Díjtartalék	5.363,554	56	1. Tűzkárok	11,389,047	21
a) Tűzbiztosításokért	170,013	62	le: a viszontbiztosítók hányada	5,463,529	43
b) Szállítmánybiztosításokért			2. Szállítmánykárok	1,259,587	53
2. Nyereségtartalék			le: a viszontbiztosítók hányada	556,481	08
3. Rendelkezésre álló tartalék			Üzleti költségek (a viszontbiztosítók által fizetett költségek levonásával):		
4. Arfolyamgázdasági tartalék			1. Juttatások:		
Kártartalék a viszontbiztosítókra eső rész levonásával:			a) Tűzbiztosításokért	1,568,084	32
a) Tűzkárokért			b) Szállítmánybiztosításokért	12,927	73
b) Szállítmánykárokért			2. Igazgatási költségek	1,554,379	05
3. Díjbavétel a törlesztések levonásával:			3. Adók, illetékek és bélyegköltségek		
1. Tűzbiztosítási díjak	16,605,912	90	1. Leírások		
le: viszontbiztosítások díjai	7,410,688	59	a) Szervezési költségekre		
2. Szállítmánybiztosítási díjak	1,756,546	3	b) Ingatlanokra		
le: viszontbiztosítások díjai	867,520	43	c) Letartás (teljesen leírva)		
Ehelyezett tőkék jövedelme:			d) Behajthatatlan követelésekre		
1. Hitelintézeteknél és takarékpénztáraknál letéteményezett tőkék és váltók kamatai			e) Egyéb leírások		
2. Zálogkölcsönök kamatai			2. Arfolyamvesztés értékpapírokon:		
3. Jelzálogkölcsönök kamatai			a) tényleges		
4. Állam- és egyéb értékpapírok kamatai és osztalékai			b) könyv szerint		
5. Ingatlanok tiszta jövedelme			3. Arfolyamvesztés valutákon		
le: a terhek kamatai			a) Tűzbiztosításokért	26,613	05
Különféle bevételek:			b) Szállítmánybiztosításokért	52,641	17
1. Kötvényilletékek:			Független károk tartaléka:		
a) Tűzbiztosításokért	882,972	88	1. Tűzkárokért		
b) Szállítmánybiztosításokért	13,957	76	a folyó évben bekövetkezett károkért	1,222,431	
2. Arfolyamnyereség értékpapírokon:			le: a viszontbiztosítók hányada	432,582	
a) tényleg bevételezve			előző években bekövetkezett károkért	344,238	
b) könyv szerint			le: a viszontbiztosítók hányada	187,596	
3. Arfolyamnyereség valutákon			2. Szállítmánykárokért:		
4. Egyéb bevételek			a folyó évben bekövetkezett károkért	484,583	86
Ahozott nyereség az életbiztosítások fő zárószám-lájáról			le: a viszontbiztosítók hányada	263,683	36
			előző években bekövetkezett károkért	108,147	37
			le: a viszontbiztosítók hányada	73,412	41
			Tartalékok:		
			1. Díjtartalékok:		
			a) Tűzbiztosításokért	9,963,547	74
			le: a viszontbiztosítók hányada	4,404,413	15
			b) Szállítmánybiztosításokért	639,999	14
			le: a viszontbiztosítók hányada	408,876	46
			2. Nyereségtartalék	236,122	08
			3. Rendelkezésre álló tartalék	2,816,170	36
			4. Arfolyamgázdasági tartalék	900,000	
			Nyereség-egyenleg 1900-ban	404,892	26
			Összesen		

ELEMTARTÁLY (A) Mérlegszámlák 1900. december 31-én **Főmérleg (B)** **ELEMI OSZTÁLY.**

Vagyont		Teher		Vagyont		Teher	
	korona	fl.		korona	fl.		korona
Ingatlanok Triestben, Bocsben, Buda- pesten és Milánóban (jegyzék szerint)	4.870,400		Alföldön nyereségtartalék	2.000,00		Résztvényesek váltói	4.300,000
Értékpapírok (jegyzék szerint)	49.308,748		Rendelkezésre álló tartalék	647,015	86	Kétségbe Triestben és a képviselő- geknel	362,419
Fenti értékpapírok 1900. dec. 31-ig járó kamatai	249,599	63	Arfolyamgázdasági tartalék	272,301	36	Hitelintézetek, takarékpénztárak és bankároknál elhelyezett tőkék	2.296,097
Jelzálogkölcsönök (jegyzék szerint)	991,777	80	Díjtartalékok	51,086,491	60	Ingatlanok Triestben, Prágában és Mi- lánóban (jegyzék szerint)	885,000
Használati járadékok és tőkék	37,239	85	A kamatláb leszállítására szolgáló díjtartalék	600,000		Fenti értékpapírok (jegyzék szerint)	8.776,589
Kötvénykölcsönök	5.015,226	76	Díjbavétel	599,662	83	Fenti értékpapírok 1900. dec. 31-ig járó kamatai	41,048
Követelések más biztosítótársaságoknál	104,061	19	Független károk tartaléka	18,369	39	Váltók és utalványok tartóira	1.136,755
Különféle agnócségek	940,874	60	A biztosítottak illető nyereséményrész:	99,909	30	Kölcsönök értékpapírokon	86,822
Követelések a társaság központi vezet- ségénél (folyószámla egyenlege)	414,712	42	Eztelítőtársaságok követelése	841,416	42	Követelések más biztosítótársaságoknál	1.730,359
Különféle adóok	6,233	33	Különféle hitelesítések			Alföldön agnócségek	2.163,748
Még nem törlesztett jutalékok és szer- vezési költségek						Különféle adóok	466,525
						Még nem törlesztett jutalékok és szer- vezési költségek	
						Letart.	
Összesen			Összesen			Összesen	

A társulat fennállása óta, azaz 1838. június 1-től 1900. december 31-ig károk fejében kifizetett 433.610.317.18 korona.
 Részletes mérlegek alulírott képviselőségnek kaphatók. Ugyanott mindennemű fölvilágosítások készsége adatként és élet-, tűz-, szállítvány és be-
 törései lopás elleni biztosítások az Adria bizt. társulat, jégbiztosítások a „Déli” jég- és viszontbiztosító társaság és balesetbiztosítások a „Nom-
 zetekézi baleset bizt. társaság” részére a legelőször díjtartalék és a legkedvezőbb feltételekkel.